

آیا اعتماد اجتماعی باعث افزایش پایبندی به تکالیف شهروندی می شود؟

محمد الهی امیرآباد^۱

افسانه رشیدی زاده^۲

سیروس احمدی^۳

چکیده

فرهنگ شهروندی به ویژه در بعد تکالیف شهروندی، در جامعه شهری ایران با ضعف‌های جدی مواجه است. ضعف پایبندی به تکالیف می تواند پیوند نزدیکی با اعتماد اجتماعی داشته باشد اما این رابطه کمتر مورد توجه قرار گرفته است. هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه اعتماد اجتماعی با انجام تکالیف شهروندی است. روش انجام پژوهش، پیمایشی است. جامعه آماری، شهروندان ۶۰-۱۸ ساله شهر یاسوج می باشد که ۳۸۱ نفر از آنان به روش نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای انتخاب شدند. ابزار تحقیق جهت سنجش پایبندی به تکالیف شهروندی و اعتماد اجتماعی، پرسشنامه های پژوهشگر ساخته هستند که با استفاده از تحلیل عاملی، تعیین اعتبار سازه گردیده و با استفاده از همسانی درونی به روش کودر ریچاردسون تعیین پایایی شدند. براساس یافته های تحقیق، رابطه معنادار و مثبتی بین اعتماد اجتماعی و پایبندی به تکالیف شهروندی وجود دارد. به علاوه، در بین متغیرهای جمعیتی تنها متغیرهای سن و تحصیلات رابطه معناداری با انجام تکالیف شهروندی دارند و سایر متغیرها رابطه معناداری نشان نمی دهند. با این تفصیل، نتیجه گیری پژوهش حاضر این است که با افزایش اعتماد اجتماعی می توان انجام تکالیف شهروندی را در بین مردم افزایش داد.

واژه های کلیدی: حقوق شهروندی، تکالیف شهروندی، اعتماد اجتماعی، یاسوج

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

۱. دکتری مدرسی معارف گرایش مبانی نظری اسلام دانشگاه پیام نور تهران - جنوب

mohammad.amirabad@yahoo.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد جامعه شناسی دانشگاه یاسوج، afsanehamirabad@gmail.com

۳. دانشیار گروه جامعه شناسی دانشگاه یاسوج، ایمیل sahmadi@yu.ac.ir

مقدمه

شهروندی اصلی است که بر روابط دولت و اعضای جامعه نظارت می کند و کارکرد اصلی آن، اداره جامعه مبتنی بر رعایت حقوق دیگران و تعهد به انجام وظایف به منظور حفظ نهادهایی است که این حقوق را برقرار و پایدار نگه می دارند (فالكس، ۱۳۸۱: ۱۶۷). با این که شهروندی اعتبار فرد را در جامعه مشخص می کند، اما همزمان بر بسترهای اجتماعی که فرد در آن ها رفتار می کند نیز تأکید دارد. به بیان دیگر، شهروندی پیوند میان فرد و جامعه را در قالب حقوق و تکالیف، منعکس می سازد و چارچوبی برای تعامل افراد، گروه ها و نهادها ارائه می کند (باقری و سپهوند، ۱۳۹۲: ۱۷۸). حقوق شهروندی، مجموعه ای از حقوق مدنی، سیاسی و اجتماعی است که دولت برای مردم فراهم می آورد (مارشال، ۱۹۷۳). اما تکالیف شهروندی مجموعه ای از وظایف و تعهدات است که مردم در مقابل دولت و خود، برعهده دارند، مانند آگاهی (شیانی، ۱۳۸۴)، مسئولیت پذیری (اسکافی، ۱۳۸۶)، قانون مندی (ربانی و همکاران، ۱۳۸۵) و مشارکت (هاشمیان و گنجی، ۱۳۸۸). گسترش فرهنگ شهروندی می تواند کارکردهای مثبت متعددی داشته باشد (صرافی، عبداللهی، ۱۳۸۷) به گونه ای که بسیاری از مباحث مهم اجتماعی همچون فقر (جانوسک، ۱۹۹۸)، دموکراسی (مارشال، ۱۹۶۴)، مشارکت زنان (گیدنز، ۱۳۸۴)، توسعه (اولدفیلد، ۱۹۹۰)، وضعیت اقلیت ها (پارسونز، ۱۹۶۵)، محیط زیست (ترنر، ۱۹۹۰) از این منظر مورد تحلیل قرار می گیرند.

ظرفیت شکل گیری فرهنگ شهروندی در ایران به لحاظ تاریخی از انقلاب مشروطه مطرح گردید و احساس ضرورت وجود زمینه ها و بسترسازی فرهنگ شهروندی از انقلاب اسلامی، نمود یافت (توسلی و نجات حسینی، ۱۳۸۳: ۵۷). اگرچه، بعد حقوق شهروندی و عملکرد دولت ها در تحقق حقوق شهروندی محل مناقشات شدیدی است، اما آن چه از شواهد و قراین برمی آید، بیانگر این است که ضعف پایبندی به تکالیف شهروندی در ایران یک مسئله حاد اجتماعی است (شیانی، ۱۳۸۱). هاشمیان و گنجیان، ۱۳۸۸). وجود ۱۴ میلیون پرونده قضایی در کشور (رحمانی فضلی، ۱۳۹۵)، کسب رتبه ۱۳۰ در بین ۱۶۷ کشور جهان در شاخص ادراک فساد شامل رشوه گیری، کلاهبرداری و اختلاس (سازمان شفافیت بین المللی، ۲۰۱۵)، و کسب رتبه ۸ در تصادفات منجر به مرگ و میر در بین کشورهای مختلف جهان (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۱۵) نشان می دهد، پایبندی به تکالیف شهروندی در جامعه شهری ایران با یک چالش جدی مواجهه است. این وضعیت، در استان کهگیلویه و بویراحمد نیز قابل مشاهده است. رشد شتابان خودکشی (سازمان بهزیستی، ۱۳۹۵)، افزایش حاشیه نشینی (استانداری ک و ب، ۱۳۹۵)، افزایش سرقت، رشد مواد مخدر (نیروی انتظامی ک و ب، ۱۳۹۵)، رشد فزاینده کودکان کار (استانداری ک و ب، ۱۳۹۵)، افزایش تصادفات رانندگی (فرماندهی پلیس - راه ک و ب، ۱۳۹۵)، افزایش پرونده های قضایی (دادگستری ک و ب، ۱۳۹۵)، افزایش انشعاب آب

غیرمجاز (اداره آب و فاضلاب ک و ب، ۱۳۹۵) و افزایش نزاع های دسته جمعی (پزشک قانونی ک و ب، ۱۳۹۵) بیانگر این است که تکالیف شهروندی در این استان نیز یک مسئله اجتماعی مهم است. ضعف پایبندی به تکالیف شهروندی می تواند ناشی از عوامل متعددی باشد (سحابی و همکاران، ۱۳۹۲) اما همچنین می تواند، پیوند نزدیکی با میزان اعتماد اجتماعی (محمدی و همکاران، ۱۳۸۹) داشته باشد اما این امر به ندرت، مورد بررسی قرار گرفته است. با این تفصیل مساله اساسی پژوهش حاضر این است که اولاً، پایبندی به تکالیف شهروندی در بین شهروندان یاسوجی به چه میزان است و ثانیاً، آیا رابطه معناداری با میزان اعتماد اجتماعی دارد؟

بررسی پیشینه

رابطه اعتماد اجتماعی و پایبندی به تکالیف شهروندی کمتر مورد توجه بوده است با این حال، از برخی پژوهش ها می توان نام برد که کم و بیش به این مبحث پرداخته اند. قنبری و همکاران (۱۳۹۵) با پژوهشی بر روی شهروندان کرمانشاهی نشان دادند هویت ملی و دینداری رابطه معناداری با پایبندی به فرهنگ شهروندی دارند. فتحی (۱۳۹۵) با بررسی شهروندان تهرانی نشان داد، نوع تصور از تکلیف شهروندی بر میزان رعایت اخلاق شهروندی اثرگذار است. مبارکی و صلاحی (۱۳۹۲) با بررسی شهروندان تهرانی نشان دادند، عملکرد شهرداری و تعهدات شهروندی رابطه معناداری با تعلق اجتماعی دارند. فاطمی نیا و حیدری (۱۳۸۹) در پژوهشی بر روی شهروندان تهرانی نشان دادند، سرمایه اجتماعی و عام گرایی رابطه معناداری با تعهدات شهروندی دارند. یانک و رایلی (۲۰۱۱) در پژوهشی در آمریکا نشان دادند، ایالت هایی که کیفیت زندگی بالاتری داشتند، مشارکت شهروندان به عنوان یکی از ابعاد مهم تکلیف شهروندی در سطح بالاتری بود. وانگ و ونگ (۲۰۱۱) در پژوهشی در چین نشان دادند، رابطه معناداری بین ارزش های چینی و رفتار شهروندی وجود دارد.

شهروندی به عنوان مجموعه ای از حقوق و تعهدات در یک جامعه ملی، یکی از نهادهای اساسی جوامع معاصر است. افراد جامعه در رابطه با دولت، دارای سه گونه حقوق مدنی (آزادی های شخصی، آزادی بیان، اندیشه، دین، عقیده، حق مالکیت شخصی، حق انعقاد قرارداد، حق برخورداری از قضاوت عادلانه قانونی)، سیاسی (حق رأی، مشارکت در امور سیاسی و کسب مقام های سیاسی) و اجتماعی (برخورداری از آموزش، بهداشت، مسکن، مستمری بازنشستگی، بیمه بیکاری و...) هستند (مارشال، ۱۹۷۳) و در برابر این حقوق، ملزم به برخی تعهدات و تکالیف در قبال دولت و جامعه هستند. پرداخت مالیات، رأی دادن، اطاعت از قوانین، وطن دوستی، مسئولیت پذیری، مشارکت و غیره، برخی از مصادیق بارز تعهدات و تکالیف شهروندی می باشند (فیتزپتریک، ۲۰۰۵). انجام تکالیف و تعهدات شهروندی یا پایبندی به آن ها، می تواند متاثر از اعتماد اجتماعی باشد. اعتماد اجتماعی حاصل تعاملات و فعالیت های اجتماعی است و افراد به واسطه اعتماد اجتماعی، ارتباطات

بیشتری با یکدیگر برقرار می کنند. هر چقدر میزان اعتماد بیشتر شود به همان میزان روابط اجتماعی از شدت تنوع و ثبات بیشتری برخوردار است. با افزایش اعتماد اجتماعی، اطمینان خاطر بیشتری در افراد پدید می آید و رفتارهای اجتماعی پیش بینی پذیرتر می گردند. هنگامی که چنین وضعیتی پدید آید، کاملاً منطقی است که شهروندان تمایل بیشتری به انجام تکالیف و تعهدات شهروندی شان همچون نودوستی، مشارکت و قانون مندی داشته باشند، چرا که اطمینان خاطر دارند که دیگران نیز در وضعیت های مشابه، همین رفتارها را انجام خواهند داد و برخی افراد مجبور نخواهند بود نسبت به دیگران هزینه های بیشتری بپردازند و برخی منفعت های بیشتری کسب کنند

روش شناسی

روش انجام پژوهش حاضر، پیمایشی است. جامعه آماری، شهروندان ۶۰-۱۸ سال شهر یاسوج است که تعداد آن ۸۸۲۷۸ نفر برآورد می شود (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۱). با استناد به فرمول نمونه گیری کوکران (۱۹۷۷) با تعیین مقادیر p برابر با $۰/۵$ ، q برابر با $۰/۵$ ، t برابر با $۱/۹۶$ ، d برابر با $۰/۰۵$ و N برابر با ۸۸۲۷۸ ، اندازه نمونه برابر با ۳۸۱ نفر است. جهت انتخاب نمونه ها، از نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای استفاده گردید و طی آن در دو منطقه شهرداری یاسوج، پنج ناحیه (اکبرآباد و ترمینال در منطقه یک و شاهد، دولت آباد و باهزار در منطقه دو) انتخاب و با تعیین نقطه نمونه گیری بر روی کاغذ مدرج، به حدود پانصد منزل مراجعه گردید. بر همین مبنا، داده های تحقیق از ۳۸۱ نفر که حاضر به مشارکت در تحقیق شده بودند، جمع آوری گردید. ابزار تحقیق جهت سنجش پایبندی به تکالیف شهروندی، پرسشنامه پژوهشگر ساخته و مشتمل بر سه بعد قانونمندی، مسئولیت پذیری و مشارکت است که در ابتدا دارای ۱۵ گویه بود و در سطح اسمی دو شقی (بلی=۱/ خیر=۰) سنجش گردید. ابزار تحقیق جهت سنجش اعتماد اجتماعی نیز پرسشنامه پژوهشگر ساخته و مشتمل بر دو بعد بین شخصی و نهادی بود که در ابتدا دارای ۱۵ گویه و مبتنی بر سنجش ترتیبی ۵ گزینه ای (خیلی کم) با نمره ۱، (کم) با نمره ۲، (تا حدودی) با نمره ۳، (زیاد) با نمره ۴ و (خیلی زیاد) با نمره ۵ بود. جهت تعیین اعتبار ابزار مذکور از اعتبار سازه به روش تحلیل عاملی استفاده گردید که نتایج آن در جداول ۱ و ۲ منعکس شده اند. در پرسشنامه اعتماد اجتماعی، در نهایت با حذف یک گویه، دو عامل استخراج گردید که قادرند $۴۸/۷$ واریانس سازه را تبیین کنند. در پرسشنامه پایبندی به تکالیف شهروندی، در نهایت با حذف پنج گویه، دو عامل استخراج گردید که قادرند $۳۳/۳$ واریانس سازه را تبیین کنند. جهت تعیین پایایی هر دو پرسشنامه با توجه به نحوه طراحی آن ها، از همسانی درونی به روش کودرریچارسون استفاده گردید که مقدار آن در پرسشنامه اعتماد اجتماعی (۰/۶۱) و در پرسشنامه پایبندی به تکالیف شهروندی (۰/۶۳) است.

جدول ۱: تحلیل عاملی پرسشنامه اعتماد اجتماعی

واریانس تبیین شده	مقدار ویژه	عامل ها		کدامیک از موارد زیر براساس قانون اساسی، صحیح است؟
		اجتماعی	مدنی	
		وزن عاملی	وزن عاملی	
۳۷/۲	۵/۵		۰/۶۰۳	به چه میزان به اقدام و خویشاوندان خود اعتماد دارید
			۰/۶۹۸	به چه میزان به دوستان قدیمی خود اعتماد دارید؟
			۰/۶۲۷	به چه میزان به همسایگان خود اعتماد دارید
			۰/۵۲۷	به چه میزان به کسی که تنها و غریب است اعتماد دارید.
۱۱/۴	۱/۷		۰/۷۳۸	آموزش و پرورش
			۰/۷۵۹	پزشکان
			۰/۷۳۹	پرستاران
			۰/۶۷۴	کمیته امداد
			۰/۶۹۵	صدا و سیما
			۰/۶۴۸	شهرداری
			۰/۷۳۶	تامین اجتماعی
			۰/۷۹۵	داده گاه
			۰/۷۵۴	پلیس
۰/۶۷۶	بانک			
			۰/۸۸۵	آزمون KMO جهت متناسب بودن اندازه نمونه
df=۲۲۳۷ Chi square= ۱۰۵			۰/۰۰۰ Sig=	آزمون Bartlett جهت درست بودن تفکیک عامل ها

جدول ۲ تحلیل عاملی پرسشنامه پابندی به تکالیف شهروندی

واریانس تبیین شده	مقدار ویژه	عامل ها			کدام یک از موارد زیر را طی سال جاری انجام داده اید؟
		مشارکت پذیری	قانون مندی	مسئولیت پذیری	
		وزن عاملی	وزن عاملی	وزن عاملی	
۱۷/۱	۳/۲			۰/۳۲۰	گرفتن دست ناپینا جهت عبور از خیابان
				۰/۶۴۲	اهدا خون به نیازمندان
				۰/۴۵۷	وساطت در نزاع دیگران
۸/۶	۱/۶		۰/۳۵۷		پرداخت به موقع پول قبوض
			۰/۵۷۱		استفاه از پارتنی برای انجام شدن کار
			۰/۵۷۴		استفاده از دفترچه درمانی دیگران
۷/۴	۱/۴	۰/۶۷۹			شرکت در انتخابات مجلس شورای اسلامی
		۰/۷۹۴			شرکت در انتخابات ریاست جمهوری
		۰/۷۱۴			شرکت در انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا
		۰/۷۷۹			شرکت در انتخابات خبرگان
				۰/۷۰۳	آزمون KMO جهت متناسب بودن اندازه
				۰/۰۰۰ Sig=۱۷۱ df=۱۰۴۱ Chi square=	آزمون Bartlett جهت درست بودن تفکیک عامل ها

یافته‌های تحقیق

یافته‌های توصیفی

یافته‌های توصیفی متغیرهای جمعیتی و زمینه‌ای تحقیق در جدول ۳ منعکس شده‌اند. براساس داده‌های جدول، بخش اعظم پاسخگویان به لحاظ وضعیت تحصیل، دارای مدرک کارشناسی هستند. به لحاظ جنسیت، مرد می‌باشند. به لحاظ وضع تاهل، متاهل هستند و بالاخره، به لحاظ تعلق قومی، دارای قومیت لر می‌باشند. به علاوه، براساس یافته‌های تحقیق، میانگین سنی پاسخگویان ۳۰/۸ با انحراف معیار ۱۰/۱ است.

جدول ۳: توزیع پاسخگویان براساس تحصیلات، جنسیت، تاهل و قومیت

درصد	تعداد	مقوله‌ها	
۹/۴	۳۶	زیر دیپلم	تحصیلات
۲۱/۳	۸۱	دیپلم	
۵۴/۱	۲۰۶	کارشناسی	
۷/۹	۳۰	کارشناسی ارشد	
۷/۳	۲۸	دکتری	
۴۱	۱۵۵	زن	جنسیت
۵۹	۲۲۶	مرد	
۴۲	۱۶	مجرد	وضع تاهل
۵۸	۲۲۱	متاهل	
۸۷/۱	۳۲۲	لر	قومیت
۰/۵	۲	کرد	
۹/۲	۳۵	فارس	

یافته‌های استنباطی

جهت سنجش رابطه متغیرهای اعتماد اجتماعی و پایبندی به تکالیف شهروندی، با توجه به سطوح سنجش متغیرها، ابتدا ماتریس همبستگی بین آن‌ها و خرده‌مقیاس‌های شان محاسبه گردید که نتایج آن در جدول ۴ ارائه شده است. براساس داده‌های جدول، همبستگی مثبت و معناداری بین اعتماد اجتماعی و پایبندی به تکالیف شهروندی وجود دارد. به علاوه، جهت پیش‌بینی پایبندی به تکالیف شهروندی براساس میزان اعتماد اجتماعی از تحلیل رگرسیون خطی استفاده شده است که نتایج آن به شرح جدول ۵ است. براساس داده‌های جدول ۵، ضریب همبستگی دو متغیر ($r=0/35$) است و طی آن متغیر مستقل اعتماد اجتماعی، $0/12$ از تغییرات پایبندی به تکالیف شهروندی را تبیین می‌کند. مقدار ($F=46/4$) و معناداری آن ($Sig=0/000$) نشان می‌دهد معادله رگرسیون

صحيح است و مقدار ($t=2/8$) و معناداری آن ($Sig=0/000$) بيانگر اين است اعتماد اجتماعي به طور معناداری قادر به پيش بينی پايبندی به تکالیف شهروندی است. تبیین پايبندی به تکالیف شهروندی، براساس مجموع متغیرهای مستقل که نتایج آن در جدول ۶ ارائه شده است نشان می دهد، اعتماد اجتماعي، سن و مدرک تحصیلی دانشگاهی، قادرند $0/221$ واریانس پايبندی به تکالیف شهروندی را تبیین کنند.

جدول ۴ ماتریس همبستگی اعتماد اجتماعي و پايبندی به تکالیف شهروندی

۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
							-	۱. تکالیف شهروندی
						-	** 0/555	۲. مسؤلیت پذیری
					-	** -0/275	** 0/173	۳. قانون مندی
				-	** -0/395	* 0/125	** 0/640	۴. مشارکت پذیری
			-	** 0/238	* 0/022	** 0/227	** 0/355	۵. اعتماد اجتماعي
		-	** 0/452	-0/083	0/020	** 0/236	0/096	۶. بین شخصی
	-	0/186	** 0/952	** 0/287	0/018	** 0/171	** 0/358	۷. نهادی

*Correlation is significant at the 0.05 Level

**Correlation is significant at the 0.01 Level

جدول ۵ رابطه اعتماد اجتماعی و پایبندی به تکالیف شهروندی با استفاده از تحلیل

رگرسیون

Sig	t	Beta	B	Sig	F	R ²	R	
/۰۰۰	۲۷/۱۴	-	۸/۲۱	/۰۰۰	۴۶/۴	۰/۱۲	/۳۵	مقدار ثابت
/۰۰۰	۶/۸۱	/۳۵	/۰۴					اعتماد اجتماعی

جدول ۶ تبیین پایبندی به تکالیف شهروندی بر حسب مجموع متغیرهای مستقل

Sig	t	Beta	B	Sig	F	R ²	R	متغیرهای پیش بینی
۰/۰۰۰	۷/۸۰۸	-	۵/۵۹۹	/۰۰۰	۹/۸	/۲۲۱	۰/۴۷	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۷/۰۶۹	/۳۵۶	/۰۴۹					اعتماد اجتماعی
۰/۰۳۷	۲/۰۹۱	/۱۲۹	/۰۱۷					سن
۰/۴۹۱	/۶۸۹	/۰۵۸	/۱۸۷					مدرک تحصیلی دیپلم
۰/۰۰۵	۲/۵۸۹	/۲۳۹	/۷۰۰					مدرک تحصیلی دانشگاهی
۰/۱۶۸	۱/۳۸۱	/۰۷۱	/۱۹۳					جنسیت
۰/۸۴۶	/۱۹۴	/۰۱۲	/۰۳۳					وضعیت تأهل
۰/۴۹۰	-/۶۹۱	-/۰۶۱	-/۲۳۹					قومیت لر
۰/۹۳۲	-/۰۸۶	-/۰۰۸	-/۰۳۵					قومیت فارس

خلاصه و نتیجه گیری

پایبندی به تکالیف شهروندی، در جامعه شهری ایران از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست. این امر ناشی از علل و عوامل متعددی است اما همچنین می تواند ناشی از آگاهی از حقوق شهروندی باشد که در قانون اساسی کشور انعکاس یافته است. براین اساس، پژوهش حاضر تلاش کرده است، ضمن

سنجش پایبندی به تکالیف شهروندی در بین شهروندان شهر یاسوج، رابطه آن را با آگاهی از حقوق شهروندی بررسی کند.

براساس یافته های تحقیق، میزان پایبندی به تکالیف شهروندی در سطح متوسط است. به گونه ای که میانگین نمره پایبندی به تکالیف شهروندی بر روی مقیاسی با دامنه ۱۰-۰ برابر با ۷/۰۶ است. این یافته پژوهش که با نتایج پژوهش فتحی (۱۳۹۵) که با مطالعه شهروندان تهرانی نشان داد، میزان رعایت اخلاق شهروندی در سطح متوسط است، و فاطمی نیا و حیدری (۱۳۸۹) که با بررسی شهروندان تهرانی نشان دادند، تعهدات شهروندی در سطح متوسطی است، منطبق است و آن ها را تایید می کند. یافته تحقیق حاضر مبنی بر نامطلوب بودن پایبندی به تکالیف شهروندی در حوزه های قانون مندی، مسئولیت پذیری و مشارکت بیانگر این است که جامعه شهری ایران با یک چالش جدی مواجه است. جامعه ای که شهروندان آن تمایلی زیادی به قانون مندی، مسئولیت پذیری و مشارکت نداشته باشند، به لحاظ نظم اجتماعی دچار اختلال خواهد شد.

در پاسخ به سؤال اصلی پژوهش مبنی بر این که آیا اعتماد اجتماعی باعث افزایش پایبندی به تکالیف شهروندی می شود؟ یافته های تحقیق مثبت هستند و نشان می دهند، با اعتماد اجتماعی، میزان پایبندی به تکالیف شهروندی افزایش می یابد. این یافته تحقیق، با نتایج پژوهش زارع شاه آبادی و ترکان (۱۳۹۰) که نشان دادند، با افزایش سرمایه اجتماعی از میزان قانون گریزی شهروندان کاسته می شود، پژوهش تمنا و صمدی (۱۳۹۵) که نشان دادند، با افزایش سرمایه اجتماعی، میزان آگاهی دانشجویان از فرهنگ دانشگاهی افزایش می یابد، پژوهش گلچین و همکاران (۱۳۹۵) که نشان دادند هر چه میزان اعتماد اجتماعی شهروندان بیشتر باشد، گرایش به انجام رفتارهای نوع دوستانه نیز بالاتر خواهد بود، و بالاخره، پژوهش محسنی تبریزی و همکاران (۱۳۹۵) که نشان دادند هر چه میزان اعتماد اجتماعی شهروندان بیشتر باشد، گرایش به مشارکت شهروندان هم بیشتر خواهد بود، منطبق است و آن را تایید می کند.

این یافته تحقیق مبنی بر تاثیر اعتماد بر پایبندی به تکالیف شهروندی همچون یافته پیشین تحقیق، به لحاظ نظری منطقی و قابل پذیرش است. زیرا با افزایش اعتماد اجتماعی، اطمینان خاطر بیشتری در افراد پدید می آید و رفتارهای اجتماعی پیش بینی پذیرتر می گردند. هنگامی که چنین وضعیتی پدید آید، کاملاً منطقی است که شهروندان تمایل بیشتری به انجام تکالیف و تعهدات شهروندی شان همچون نودوستی، مشارکت و قانون مندی داشته باشند، چرا که اطمینان خاطر دارند که دیگران نیز در وضعیت های مشابه، همین رفتارها را انجام خواهند داد و برخی افراد مجبور نخواهند بود نسبت به دیگران هزینه های بیشتری بپردازند و برخی منفعت های بیشتری کسب کنند. براساس یافته های تحقیق، با افزایش سن و نیز افزایش تحصیلات، میزان پایبندی به تکالیف شهروندی افزایش یافته است. این یافته های تحقیق، به این دلیل، منطقی و قابل قبول هستند با

افزایش سن و تحصیلات، توان شناختی افراد بیشتر می شود و در نتیجه، از سوء کارکردهای عدم پایداری به تکالیف شهروندی فهم دقیق تری دارند و برای شان قابل درک تر است که عدم تمایل به تکالیف شهروندی، زندگی اجتماعی را مختل خواهد گرفت و عوارض آن در نهایت دامن همه افراد را خواهد گرفت و در نتیجه، همه متضرر می شوند.

منابع

- ▲ احمدی، سیروس، حیدری، علی، مردانی، زهرا. (۱۳۹۲). بررسی رابطه آگاهی از مزایای دوچرخه سواری و میزان استفاده از آن در سفرهای کوتاه درون شهری در اصفهان. مطالعات مدیریت ترافیک، شماره ۲۸، صص ۷۱-۸۵.
- ▲ اختر محقق، مهدی. (۱۳۸۵). سرمایه اجتماعی. تهران، انتشارات اختر محقق.
- ▲ اسکافی، مریم. (۱۳۸۶). بررسی میزان آگاهی جوانان از حقوق و تکالیف شهروندی و عوامل مؤثر بر آن در مشهد. مجله علوم اجتماعی، سال چهارم، شماره ۱، صص ۳۳-۱.
- ▲ باقری، عبدالرضا، سپهوند، ابراهیم. (۱۳۹۲). بررسی میزان آگاهی از حقوق و تکالیف شهروندی و عوامل مؤثر بر آن در شهر خرم آباد. فصلنامه برنامه ریزی رفا و توسعه اجتماعی، شماره ۱۷، صص ۲۱۴-۱۷۸.
- ▲ پور عزت، علی اصغر، قلی پور، آرین، باغستانی برزکی، حوریه. (۱۳۸۸). رابطه آگاهی شهروندان از حقوق شهروندی با پاسخگویی و شفافیت سازمان. فصلنامه علمی - پژوهشی رفا اجتماعی، شماره ۳۸، صص ۷-۴۰.
- ▲ توسلی، غلام عباس، نجات حسینی، محمود. (۱۳۸۳). واقعیت اجتماعی شهروندی در ایران. مجله جامعه شناسی ایران، دوره پنجم، شماره دوم، صص ۶۲-۳۲.
- ▲ تمنا، سعید؛ صمدی، سمیه. (۱۳۹۵). رابطه سرمایه فرهنگی و سرمایه اجتماعی با میزان آگاهی دانشجویان از فرهنگ دانشگاهی. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، دوره ۲۲، شماره یک، صفحات ۱۲۶-۹۹.
- ▲ ربانی، رسول، حقیقتیان، منصور، اسماعیلی، محمد. (۱۳۸۵). بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی و میزان آگاهی از حقوق شهروندی. فصلنامه علمی - پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، سال اول، شماره اول، صص ۱۰۶-۸۵.
- ▲ زارع شاه آبادی، اکبر؛ ترکان، رحمت اله. (۱۳۹۱). "عوامل قانون گرایی شهروندان در شهر یزد". فصلنامه علمی - پژوهشی رفا اجتماعی، سال سیزدهم، شماره ۵۰، صفحات ۲۰۵-۱۵۹.
- ▲ سحابی، جلیل، رضایی، مهدی، محمدپور، احمد. (۱۳۹۲). بررسی میزان آگاهی از حقوق و تکالیف شهروندی در بین ساکنان شهر سنندج. نخستین همایش ملی مدیریت یکپارچه شهری و نقش آن در توسعه پایدار، سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی سنندج.
- ▲ سهامی، سوسن، احمدی، سیروس، دوکوهکی، لیلا، حاجی پور، محمد. (۱۳۹۵). رابطه آگاهی از حقوق شهروندی و کیفیت زندگی در بین زنان ۲۵-۴۴ ساله شهر شیراز. فصلنامه زن و جامعه، صص ۲۹-۴۴، ۷(۱).

- ◆ شیانی، ملیحه. (۱۳۸۱). تحلیل جامعه شناختی از وضعیت شهروندی در لرستان. مجله جامعه شناسی ایران، دوره چهارم، شماره ۳، صص ۸۰-۶۰.
- ◆ شیانی، ملیحه. (۱۳۸۴). فقر، محرومیت و شهروندی در ایران. فصلنامه علمی و پژوهشی رفاه اجتماعی، سال پنجم، شماره ۲۷، صص ۲۳-۹.
- ◆ شیانی، ملیحه، فاطمی نیا، سیاوش. (۱۳۸۸). میزان آگاهی شهروندان تهرانی از حقوق و تعهدات شهروندانی. مجله راهبرد، شماره ۱۸، صص ۱۲۹-۱۰۳.
- ◆ صرافی، مظفر، عبدالهی، مجید. (۱۳۸۷). تحلیل مفهوم شهروندی و ارزیابی جایگاه آن در قوانین، مقررات و مدیریت شهری کشور. پژوهش های جغرافیایی، شماره ۶۳، صص ۱۳۴-۱۱۵.
- ◆ فاطمی نیا، سیاوش، حیدری، سیامک. (۱۳۸۹). عوامل مرتبط با تعهدات شهروندی. فصلنامه علمی - پژوهشی رفاه اجتماعی، سال دهم، شماره ۳۸، صص ۴۴-۴۱.
- ◆ فتحی، سروش. (۱۳۹۵). تحلیل جامعه شناختی رعایت اخلاق شهروندی در فضای شهری. مطالعات جامعه شناختی شهری، سال ششم، شماره ۱۸، صص ۱۴۴-۱۱۵.
- ◆ فالکس، کیث. (۱۳۸۱). شهروندی. ترجمه محمدتقی دلفروز، تهران: نشر کویر.
- ◆ قنبری، نوذر، حیدر خانی، هابیل، رستمی، مسلم. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین هویت ملی و هویت دینی با پایبندی به فرهنگ شهروندی در شهر کرمانشاه. مطالعات جامعه شناختی شهری، سال ششم، شماره ۱۹، صص ۲۰۴-۱۷۵.
- ◆ گیدنز، آنتونی. (۱۳۸۴). چشم اندازهای جهانی. ترجمه: حمیدرضا جلاس پور، تهران: انتشارات طرح نو.
- ◆ گزارش اداره آب و فاضلاب استان کهگیلویه و بویر احمد، خرداد ۱۳۹۵، <http://k-b.ir/543942>
- ◆ گزارش استانداری کهگیلویه، ۲۱ فروردین ۹۵، <http://k-b.ir/470871>
- ◆ گزارش استانداری کهگیلویه، ۴ خرداد ۹۵، <http://k-b.ir/543232>
- ◆ گزارش رییس دادگستری استان کهگیلویه و بویر احمد، ۲۰ فروردین ۹۵، <http://k-b.ir/53990>
- ◆ گزارش سازمان بهزیستی کشور، ۲۱ اردیبهشت ۹۵، <http://k-b.ir/542305>
- ◆ گزارش فرمانده پلیس راه کهگیلویه و بویر احمد، مهر ۹۵، <http://k-b.ir/554930>
- ◆ گزارش نیروی انتظامی و مبارزه با مواد مخدر کهگیلویه و بویر احمد، ۲۱ مرداد ۹۵، <http://k-b.ir/549594>
- ◆ گلچین، مسعود؛ حسینی، محمد رضا؛ امامعلی زاده، حسین؛ عناصری، علی مراد. (۱۳۹۵). تحلیل تجربی رابطه عوامل اجتماعی با گرایش به رفتارهای نوع دوستانه، مطالعات جامعه شناختی شهری، سال ششم، شماره ۱۹، صفحات ۱۱۲-۸۵.
- ◆ مان، نرمان ال. (۱۳۷۲). اصول روانشناسی. ترجمه محمود ساعتچی، تهران، انتشارات امیرکبیر.

- ◆ مبارکی، محمد، صلاحی، سمیه. (۱۳۹۲). کیفیت خدمات شهری، تعهدات شهروندی و حس تعلق اجتماعی. فصلنامه علمی - پژوهشی رفاه اجتماعی، سال سیزدهم، شماره ۵۰، صص ۳۱۵-۲۷۵.
- ◆ محسن تبریزی، علیرضا؛ آقا محسنی، مریم. (۱۳۸۹). "بررسی نقش سرمایه اجتماعی در توسعه شهری". فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۲۶، تهران، صفحات ۱۶۲-۱۴۷.
- ◆ محمدی، جمال؛ زنگنه، مهدی. (۱۳۹۰). "سنجش عوامل مؤثر بر میزان اعتماد شهروندان به شهرداری، مورد مطالعه شهروندان شهر نیشابور". جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، شماره اول، صفحات ۱۷۰-۱۵۵.
- ◆ هاشمیان فر، سیدعلی، گنجی، محمد. (۱۳۸۸). تحلیلی بر فرهنگ شهروندی در شهر اصفهان. جامعه شناسی کاربردی، شماره ۳۳، صص ۴۴-۲۵.
- ◆ هزار جریبی، جعفر، امانیان، ابوالفضل. (۱۳۹۰). آگاهی زنان از حقوق شهروندی و عوامل مؤثر بر آن. مطالعات و پژوهش های شهری و منطقه ای، شماره ۵، صص ۵۹-۳۵.
- ◆ Faulks, K (2000). Citizenship, London: Sage
 - ◆ Fitzpatrick, T. (2005). New theories of welfare. Palgrave Macmillan Education Publication.
 - ◆ Janosik, T. (1998). Citizenship and civil society. Cambridge, Cambridge University Press.
 - ◆ Marshall, T. H. (1973). Citizenship and social class. Cambridge: Cambridge University Press.
 - ◆ Oliver, D., Heater, D. (1994). The foundations of Citizenship. Great Britain: Harvester Wheat Sheaf.
 - ◆ Turner, B. (1986). Citizenship and capitalism. London: Allen Uniwin.
 - ◆ Wang, J., Wong, C. (2011). Understanding organizational citizenship behavior from a cultural perspective: An empirical study within the context of hotels in Mainland china. International Journal of Hospitality Management, 30: 845-854